

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกรอบแนวคิดบนพื้นฐานจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 4 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 250 คน และหญิง 351 คน รวมทั้งสิ้น 604 คน

การศึกษานี้แบ่งตัวแปรเป็น 5 กลุ่ม ตามประเภทของตัวแปร คือ 1) กลุ่มจิตลักษณะเดิม มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน ประสิทธิภาพทางสังคม สุขภาพจิตดี 2) กลุ่มสถานการณ์ 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบพุทธ การฝึกฝนการมีมารยาท การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง และประเภทโรงเรียนที่มีคำขวัญเรื่องมารยาท 3) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการมีมารยาท ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคม และความพร้อมที่จะมีมารยาทต่อผู้อื่น 4) กลุ่มพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคม 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมการมีมารยาททางกาย พฤติกรรมการมีมารยาททางวาจา และพฤติกรรมการมีมารยาทที่เพื่อนประเมิน และ 5) ลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียน

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้แบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่าทั้งหมด 15 แบบวัด แบบวัดแต่ละตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง .74 ถึง .88 ในการวิจัยนี้มีสมมติฐาน 6 ข้อ โดยพบผลการศึกษาที่สำคัญดังนี้

ประการแรก พบว่านักเรียนในโรงเรียนที่มีคำขวัญ มีพฤติกรรมการมีมารยาททางกาย มากกว่า พฤติกรรมการมีมารยาททางวาจามากกว่า นักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีคำขวัญ ผลเช่นนี้พบในนักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ประการที่สอง นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีมาก มีความรู้เกี่ยวกับการมีมารยาททางสังคมมาก และมีประสบการณ์ทางสังคมมาก เป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคม นักเรียนประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้พบในนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีคำขวัญ และนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีมาก มีความรู้เกี่ยวกับการมีมารยาททางสังคมมาก และมีประสบการณ์ทางสังคมมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการมีมารยาททางวาจามากกว่า นักเรียนประเภทตรงข้าม ผลเช่นนี้พบในนักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัด ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวนี้สนับสนุนทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ประการที่สาม ตัวทำนายชุด จิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร สถานการณ์ 5 ตัวแปร จิตลักษณะตามสถานการณ์ 4 ตัวแปร รวมเป็น 13 ตัวแปร สามารถทำนาย 1) พฤติกรรมการมีมารยาททางกาย ได้ 45.5% ในกลุ่มรวม และทำนายได้สูงสุด 52.8% ในกลุ่มนักเรียนที่มารดาอาชีพประจำ มีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความพร้อมที่จะมีมารยาทต่อผู้อื่น สุขภาพจิตดี ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคม การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง การฝึกฝนการมีมารยาท และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 2) พฤติกรรมการมีมารยาททางวาจา ได้ 47.4% ในกลุ่มรวม และทำนายได้สูงสุด 54.3% ในกลุ่มนักเรียนที่ได้เงินค่าขนมมาก มีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ความพร้อมที่จะมีมารยาทต่อผู้อื่น ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การฝึกฝนการมีมารยาท การเห็นแบบอย่างจากคนรอบข้าง สุขภาพจิตดี และประการที่สี่ ผลจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก เนื่องจาก กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการมีมารยาททางกาย และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการมีมารยาททางวาจาน้อย ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนสายศิลป์ และกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในกทม. โดยมีปัจจัยปกป้องสำหรับการพัฒนานักเรียนเหล่านี้ คือ ความพร้อมที่จะมีมารยาทต่อผู้อื่น ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคม และสุขภาพจิตดี

จากผลการวิจัยสามารถเสนอข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป คือ ประการแรก การใช้หลักปฏิสัมพันธ์นิยม ในการศึกษาพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคมในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ที่สำคัญเช่น สาเหตุของพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคมในกลุ่มวัยทำงาน หรือบุคคลในหลายๆ อาชีพ และประการที่สอง ควรมีการทำวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคมที่พบจากงานวิจัยนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนชาย และนักเรียนสายศิลป์ เมื่อได้ผลการทดลองมาแล้ว ก็จะได้นำมาใช้เป็นหลักฐานเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมการมีมารยาททางสังคมให้กับนักเรียนหรือเยาวชนในประเทศต่อไป

This research study aimed at investigating the antecedents of ethical behavioral of secondary school students. The conceptual framework of the study was based on Interactionism Model. Samples in this study were 10th grade students from 4 schools, consisting of 250 males and 351 females with the total of 601 students.

Variables in the study can be categorized into 5 groups. The first group was psychological traits, comprising of 4 variables, namely, future orientation and self control, belief in internal locus of control of reinforcement, social perspective taking, and mental health. The second group was situational factors, consisting of 5 variables: loved and reasoned child raring practices, Buddhist child raring practice, received ethical practices, having good role models from significant others, and being in schools with ethical slogan. The third group was psychological states, which are, knowledge on ethical and etiquette, attitudes toward ethical behaviors, and intention to ethical behavior. The fourth group was ethical behaviors, comprising of 2 variables, namely, manner, and appropriate verbal expression. The final group was biosocial background of the sample.

Questionnaires in this study were in the form of summated rating scales with the total of 15 questionnaires. Range of reliability in term of alpha coefficient of each questionnaire was between 0.74 to 0.88 . Data were analyzed to test 6 hypotheses. The important research findings are as follow.

First, students in schools with ethical slogan reported higher scores on manner than their counterparts. This results was especially found in Bangkokian students. Secondly, students reporting higher scores on the three psychological characteristics at the tree root from The Psychological Theory of Moral and Work Behaviors, namely, mental health, knowledge on ethical and etiquette, and social perspective taking, displayed higher scores on attitudes toward ethical behaviors, or appropriate verbal expression than their opposites. These results were especially found in students in non ethical slogan schools, and students in other provinces, respectively.

Thirdly, all 13 predictors from psychological traits, situational factors, and psychological states, could predict 1) manner with 45.5% accuracy in total sample, and with the highest predictive percentage of 52.8% in students with employed mother. The important predictors were intention to ethical behavior, mental health, attitudes toward ethical behaviors, having good role models from significant others, received ethical practices, and future orientation and self control. and 2) appropriate verbal expression with 47.4% accuracy in total sample, and with the highest predictive percentage of 54.3% in students getting more money to school. The important predictors were intention to ethical behavior, attitudes toward ethical behaviors, future orientation and self control, received ethical practices, having good role models from significant others, and mental health. The final finding was at-risk groups of students who got lower scores on both ethical behaviors than their counterparts. The at-risk groups were male students, students in non science emphasis, and Bangkokial students. The protective factors for these groups of students were intention to ethical behavior, attitudes toward ethical behaviors, and mental health.

Future study should continue employing interactionism model as a conceptual framework to study the antecedents of ethical behaviors in other samples, e.g., adults in various occupations. Secondly, experimental study can be conducted evaluate the effectiveness of training modules based on the results from this study, especially the training modules for the at-risk groups mentioned above, before widely implement in order to enhance ethical behaviors in Thai youths.